

Výzkumné centrum domácího
a genderově podmíněného násilí

Metodický návod pro přenos praxe do dalších témat

Východiska

- Systém pomoci obětem domácího násilí je velmi nekonzistentní a schopnost a ochota spolupracovat napříč institucemi je regionálně roztržštěná, často závislá na konkrétních pracovnících;
- Spolupráce napříč institucemi je zároveň nutná pro to, aby docházelo k efektivnější a účinnější pomoci jak na úrovni pomoci ohroženým osobám, tak na úrovni sběru dat;
- Jakýkoli typ interdisciplinární spolupráce je tedy závislý na budování důvěry mezi jednotlivci i institucemi a je potřeba ho zařadit do procesu práce na sběru dat i pomoci ohroženým osobám;
- Práce ve skupině by měla být řízená jak na úrovni obsahu tak i procesu, ideálně je užitečné mít k dispozici profesionální facilitaci, moderaci nebo jinou techniku umožňující cílenou práci se skupinovou dynamikou.

Na základě výzkumů i zkušenosti z práce na tématu sběr dat v oblasti femicid proto navrhujeme následující řešení pro práci s tématem domácího a genderově podmíněného násilí napříč institucemi. Jakýkoli typ práce s institucemi by na základě těchto zkušeností měl mít následující podobu:

Fáze 1

Vytvoření prostředí postaveného na důvěře a vyjasněných očekáváních a potřebách

Práce na tématu domácího a genderově podmíněného násilí je výrazně ovlivněna postoji a předporozuměními jednotlivých pracovníků (Nyklová a Moree, 2022). Proto, aby bylo možné pracovat i na těchto hlubších úrovních je užitečné zahájit jakýkoli typ interdisciplinární spolupráce vytvářením prostředím postaveného na důvěře a to na úrovni jednotlivců a skupin:

Projekt RECEGE | recege.soc.cas.cz | email: recege@soc.cas.cz | Tel.: 777 256 258 | Jilská 1, 110 00 Praha 1

Projekt je realizován v rámci programu, který je spolufinancován z Fondů EHP 2014-2021.

- Na úrovni jednotlivců - najít a zahájit jednání s klíčovými osobami, které jsou ideálně označené jako klíčové i uvnitř jejich komunity. Je tedy užitečné věnovat relativně velké množství energie individuálním schůzkám a kontaktování jednotlivých osob, vyjednávání o tom, koho by výsledná pracovní skupina měla přizvat a v jaké fázi.
- Na individuální úrovni je užitečné jednat zjišťovat také potřeby a reálné možnosti jednotlivých pracovníků. Fáze individuálního vyjednávání by se tedy měla zabývat následujícími tématy:
  - * *Koho pozvat - práce metodou sněhové koule;*
  - * *Jaké instituce téma zajímá a proč;*
  - * *Jaké jsou limity a mantinely pracovníků/ic v jednotlivých institucích;*
  - * *Jaké jsou potřeby jednotlivých pracovníků/íků a institucí, které reprezentují ve vztahu ke konkrétnímu tématu.*

Fáze 2

Mapování situace v tematických skupinách

Různé instituce k sobě mají různě blízko a to jak na úrovni způsobu práce, ideových východisek i jednotlivých pracovních vztahů mezi pracovníky/icemi z různých institucí. Pro předjednání tématu mohou být užitečné i práce v menších týmech, jejichž cílem může být:

- * *Nalezení společných průniků;*
- * *Formulování konkrétních návrhů;*
- * *Sběr konkrétních již osvědčených postupů;*
- * *Společné formulování cíle pro setkání ve větším plénu.*

Fáze 3

Práce v interdisciplinární skupině

S ohledem na složitost tématu je užitečné plánovat adekvátní počet setkání - ideálně po dohodě se všemi zúčastněnými. Předchozí zkušenosti z různých projektů často způsobují nedůvěru pracovníků/íků v udržitelnost návazných aktivit, proto je klíčové zajistit realizovatelnost stanovených cílů a návaznost jednotlivých aktivit.

Navrhujeme vnímat tento proces v souladu se strategiemi akčního výzkumu (Lewin), který definuje tři základní fáze, které je možné realizovat v interdisciplinárním týmu:

- *Sběr informací v celé skupině, který odpovídá reálným potřebám a požadavkům zúčastněných;*
- *Společná tvorba plánu práce včetně rozdělení úkolů;*
- *Plán na další období.*

A při dalším setkání

- *Vyhodnocení toho, co se podařilo;*
- *Reflexe situace jednotlivců i jejich institucí;*
- *Revize původního cíle a směřování;*
- *Vytvoření navazujícího plánu a následných kroků.*

Hlavním důvodem je práce s realističností a uvěřitelností toho, že změna možná je, a průběžná reflexe cílů – jak již těch, kterých bylo dosaženo, tak i těch, kterých chce skupina dosáhnout.

Fáze 4

Ukončení spolupráce

Ze všech výše uvedených důvodů by mělo být vyjednané, kdy práce v interdisciplinární skupině končí. Na konec se lze dívat dvojím způsobem:

- Skupina končí práci v okamžiku, kdy je dosaženo cílů a skupina to tak také vnímá;
- Bylo dosaženo vyjednaného realistického cíle, skupina končí a je vyjednáno její případné pokračování včetně předpokladů pro smysluplnost takového pokračování;
- Skupina končí spolupráci tehdy, kdy se domluvila na tom, že pokračování práce není v zájmu zúčastněných jednotlivců a organizací (např. je jasné, že cíle nelze dosáhnout).

Závěrem:

Existuje celá řada důvodů pro tento typ práce:

- Jde o vytvoření a hlavně udržení důvěry mezi pracovníky/icemi z jednotlivých institucí;
- Jde o minimalizaci frustrace z nesplněných očekávání a nenaplněných cílů;
- Práce na úrovni skupinového procesu i práce na obsahu – pro dosažení změny je potřeba udělat obojí;
- Vytvoření potenciálu pro následnou spolupráci v tématu.

Literatura:

Lewin, K. (1946). Action Research and Minority problems. Journal of Social Issues, 2, 4, 34 - 46.

Nyklová, B. a Moree, D. (2022). Násilí na ženách v souvislosti s covid-19. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.